

Stručni rad

NADARENI UČENICI SUKREIRAJU SPORTSKI DAN

Božena Idžojtič, učiteljica tjelesnog odgoja
Osnovna šola Angela Besednjaka Maribor

Sažetak

Dani aktivnosti s područja prirodoslovlja, tehnike, kulture i sporta dobar su izazov za kreativno oblikovanje pripreme, organizaciju i izvedbu pojedinačne aktivnosti.

Kao učiteljica tjelesnog odgoja u svome radu potičem nadarene učenike da svojim idejama i prijedlozima što aktivnije sudjeluju u pripremi i organizaciji sportskog dana. Istovremeno pomažu i u njegovoj konačnoj provedbi. Nadareni učenici sudjeluju u organizaciji i izvedbi sportskoga dana, koji je namijenjen učenicima cijele škole, a pohađa je 517 učenika. U tekstu koji slijedi predstavljen je sportski dan s atletskim sadržajima i dodatnim sportskim aktivnostima, koji izvode nadareni učenici uz pomoć sportskih pedagoga. U svakom slučaju nastavit ću s radom na ovakav način jer učenici tako dobiju priliku iskušati se u organizacijskim sposobnostima, koje tijekom školovanja premalo razvijaju i za njih nemaju mnogo mogućnosti.

Uz takve oblike rada učenici u dobroj mjeri razvijaju odgovornost, kreativnost i vježbaju timski rad. Sukreiranje sportskoga dana velik je izazov i dobro iskustvo za život.

Ključne riječi: nadareni učenici, dan aktivnosti, sportski dan, organizacija.

1. Uvod

Na početku svake školske godine učitelji dobivaju popise nadarenih učenika iz različitih područja. Nakon rješavanja ankete, koju su popunili učenici i koji su testovima prepoznati kao nadareni, razrednici šalju informacije i želje ovih učenika školskoj savjetodavnoj službi i učiteljima pojedinih predmeta.

Iz primljenog popisa učitelji mogu doznati u kojem je području pojedini učenik nadaren i želi li iz određenog predmeta dodatne (teške, složene) zadatke, izazove, sudjelovanje na natjecanjima i istraživačkim kampovima, odnosno vikendima.

Mišljenja sam da nadarene učenike treba više poticati na sudjelovanje u organizaciji i provedbi različitih aktivnosti u školi, kao što su događanja i proslave, projekti, pomoć pri danima aktivnosti.

Ovaj članak predstavlja sportski dan s atletskim sadržajem i dodatnim sportskim aktivnostima, koji izvode nadareni učenici uz pomoć sportskih pedagoga.

Pomoć nadarenih učenika (u daljnjem tekstu: provedbeni tim) u organizaciji i provedbi sportskog dana, koji je namijenjen učenicima cijele škole, a pohađa je oko 517 učenika, velik je izazov i dobro životno iskustvo.

2. Dani aktivnosti u osnovnoj školi

Dani aktivnosti u osnovnoj školi predstavljaju obvezni dio programa, u kojem su međusobno povezani predmeti i predmetna područja propisana Nastavnim planom i programom. Njihov sadržaj i organizacijska provedba utvrđuju se prilikom donošenja Godišnjeg plana rada škole, prije početka svake nove školske godine.

Ciljevi, zadani danima aktivnosti, omogućuju učenicima utvrđivanje i povezivanje znanja koja su stekli u pojedinim predmetima i predmetnim područjima.

Dani aktivnosti na području prirodoslovlja, tehnologije, kulture i sporta dobar su izazov za kreativno oblikovanje pripreme, organizaciju i provedbu pojedinih aktivnosti.

Kao učiteljica tjelesnog odgoja u svome radu potičem nadarene učenike da svojim idejama i prijedlozima aktivno sudjeluju u pripremi i organizaciji sportskog dana. Istovremeno pomažu i u konačnoj provedbi dana aktivnosti.

Učenicima predstavim obvezne sadržaje, odnosno tjelesne aktivnosti koje ćemo provesti na sportski dan.

Svaki dan aktivnosti provodi se u okviru pet pedagoških sati.

<i>Razred Dan aktivnosti</i>	<i>1. r.</i>	<i>2. r.</i>	<i>3. r.</i>	<i>4.r.</i>	<i>5. r.</i>	<i>6. r.</i>	<i>7. r.</i>	<i>8. r.</i>	<i>9. r.</i>
Kulturni dani	4	4	4	3	3	3	3	3	3
Prirodoslovni dani	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Sportski dani	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Tehnički dani	3	3	3	4	4	4	4	4	4
<i>Zajedno</i>	15	15	15	15	15	15	15	15	15

Tablica 1: Dani aktivnosti po razredima (2)

2. 1. Sportski dani

Sportski dani prvenstveno su namijenjeni aktivnostima koje izvodimo u prirodi. U isto vrijeme učenici zadovoljavaju potrebu za kretanjem i izražavanjem pokreta te za kreativnošću. Tijekom tjelesnih aktivnosti opuste se i razvedre. Pritom razvijaju socijalne vještine, kao što su: međusobna suradnja, prijateljstvo, prihvaćanje razlika, poštivanje vlastitih i tuđih postignuća, stjecanje trajnih sportskih navika i jačanje samopouzdanja.

Učenike upoznamo s različitim sportskim aktivnostima, a pritom ih navikavamo na kvalitetno provođenje slobodnog vremena. Postaju svjesni važnosti zaštite okoliša i vlastitog zdravlja, oblikuju pozitivan odnos prema prirodi i okolišu u kojem žive.

Pri planiranju sportski pedagozi uzimaju u obzir ciljeve i sadržaje za pojedinu starosnu dob učenika, koji se, naravno, proširuju, nadopunjuju i produbljuju svakom novom dobnom razinom.

3. Nadarenost

Nadarenost je sposobnost brzog stjecanja potrebnog znanja i to bez većeg napora, vještina za obavljanje određene aktivnosti: pokazivanje nadarenosti; glazbena, tehnička nadarenost; natprosječna nadarenost; nadarenost za šah. (3)

3.1. Nadareni učenici sukreiraju sportski dan

Provedbeni tim se, u vezi organizacije i provedbe sportskog dana, sastaje određenog dana i sata u tjednu. Na sastanku se dogovaramo tko će i na koji način pomagati te izvršavati određeni zadatak.

Učenicima predstavim sadržaje sportskog dana, koji su prilagođeni starosnoj dobi učenika. Zatim dobivaju detaljne upute o tome kako će se i na kojim površinama provoditi sportske aktivnosti. Zapisuju koji će im rekviziti biti potrebni za određeni zadatak, odnosno natjecanje.

Učitelji tjelesnog odgoja još od 1981. godine izvode mjerenja za osobni sportsko-odgojni karton. On se sastoji od jedanaest mjernih zadataka: u trima mjerimo tjelesne, odnosno morfološke karakteristike, a u preostalih osam utvrđujemo motoričke sposobnosti učenika.

Mjerenja u dvorani vrše se u drugom ili trećem tjednu travnja.

Testiranje trčanja obično se izvodi na Atletskom stadionu Poljane jer u blizini škole imamo samo atletsku stazu dugu šezdeset metara. Učenici pješće oko dvadeset minuta do ovog atletskog stadiona. Preporuka organizatora, sportskih pedagoga je da učenici s pratiteljima na to mjesto dođu najmanje petnaest minuta prije testiranja.

Učenici provedbenog tima posljednje trijade (7. – 9. razred), koji su zaduženi za pomoć na atletskom stadionu, učenike dobro zagriju prije trčanja i pripreme ih za opterećenja koja slijede. S njima ponove atletsku abecedu i vježbe dinamičkog istezanja.

Na samom startu trčanja na šezdeset metara učenici provedbenog tima i učitelj – starter raspoređuju ih na četiri staze. Učitelji zaduženi za mjerenje vremena u ciljnoj ravnini mjere rezultate. Učenice provedbenog tima u ciljnoj ravnini dobivaju uputu da učenike rasporede u kolonu redosljedom kojim su stigli na cilj. Ovo je vrlo važno za mlađe učenike koji nikada nisu trčali na atletskom stadionu.

Na zapisničkom stolu učiteljica, koja je vješta u brzom pisanju, bilježi ostvarene rezultate. Nakon toga se učenici pojedinačnih razreda pripremaju još i za trčanje na 600 metara. Na signal za start dođu do startne crte, a odabrani stariji učenici provedbenog tima, nakon otprilike petnaest metara trčanja, usmjeravaju ih na unutarnju stazu.

U ciljnoj ravnini ih starije učenice usmjeravaju u lijevak do zapisničkog stola, gdje bilježimo rezultate. Nakon toga slijedi statičko istezanje najopterećenijih mišićnih skupina, koje predvodi jedan učenik provedbenog tima sportskog dana.

Nakon što je cijeli razred testiran (na 60 m i 600 m), zapisane rezultate prenosimo na drugi stol, koji malo odmaknemo od ciljne ravnine. Učenice provedbenog tima ovdje sva ostvarena vremena pretvaraju u sekunde jer moramo slijediti upute prema kojima rezultati trčanja na 600 m također moraju biti zabilježeni u sekundama.

Tako se svi rezultati trčanja uz pomoć tablet-računala prenose u web-aplikaciju za sve testirane učenike.

Učenici koji pomažu u organizaciji i provedbi testiranja, trče sa svojim razredom prema prethodno dogovorenom rasporedu.

Ciljevi sportskoga dana

Tijekom testiranja trčanja za osobni sportsko-odgojni karton učenike navikavamo na ustrajnost i savladavanje napora. Istodobno stječu samopouzdanje, odlučnost i borbenost.

Bogat izbor sportskih aktivnosti potiče međusobnu suradnju, zdravo natjecanje i prihvaćanje različitosti.

Dok se bave sportom, učenici osvješćuju i važnost zaštite školske imovine te sportske opreme.

Tijekom izvedbe plesne animacije razvijaju osjećaj za ritam.

Učenike potičemo na ugodan doživljaj sporta i zdravo provođenje slobodnog vremena. Vježbanjem u prirodi razvijaju kulturni, odgovoran i pozitivan odnos prema prirodi te uče o ekološkim problemima.

Organizacijska priprema

Učitelji i pratitelji dobivaju raspored svih aktivnosti i prema njemu odlučuju kada je najbolje vrijeme za obrok.

Važno je da učenici nešto pojedu barem sat i pola prije ili nakon trčanja.

Zatim u pratnji razrednika i pratitelja odlaze do atletskog stadiona, odnosno do sportskih površina (igralište, školska sportska dvorana, Športna dvorana Tabor, šuma), gdje izvode sportske igre i druge tjelesne aktivnosti.

RASPORED TESTIRANJA TRČANJA (Atletski stadion Poljane) i sadržaj drugih tjelesnih aktivnosti (na drugim lokacijama)

Skupina	Vrijeme testiranja trčanja	Razred	Igre, druge tjelesne aktivnosti	Prostor
I.	8.15	5. a, 5. b, 5. c (60 učenika)	igra Između dvije vatre (Graničar), ples »Just Dance«, štafetna natjecanja	školska sportska dvorana (velika, mala)

II.	8.45	6. a, 6. b (51 učenik)	igra Između dvije vatre (Graničar), nogomet, ples	školska sportska dvorana (mala), školsko igralište, školska sportska dvorana (velika)
III.	9.15	1. a, 1. b (53 učenika)	igre u prirodi, penjanje, igre trčanja	školsko igralište, učionica u prirodi, atletska staza uz školsku sportsku dvoranu
IV.	9.45	2. a, 2. b (53 učenika)	pješaćenje do obližnje šume: igre lovice, igre skrivača, poligon u prirodi	Betnavski gozd (šuma)
V.	10.15	3. a, 3. b, 3. c (77 učenika)	štafetna natjecanja, ples	školska sportska dvorana (velika, mala), atletska staza uz školsku sportsku dvoranu
VI.	10.45	4. a, 4. b, 4. c (64 učenika)	igra Između dvije vatre (Graničar), ples, štafetna natjecanja	školska sportska dvorana (mala, velika), atletska staza uz školsku sportsku dvoranu
VII.	11.15	7. a, 7. b (48 učenika)	nogomet, košarka (dečki), odbojka, košarka (djevojke)	sportska igrališta ŽŠD
VIII.	11.45	8. a, 8. b, 8. c (58 učenika)	nogomet, kuglanje (dečki), odbojka, kuglanje (djevojke)	sportska igrališta ŽŠD, Športna dvorana Tabor
IX.	12.15	9. a, 9. b (45 učenika)	nogomet, košarka, skok udalj sa zaletom (dečki), odbojka, košarka, skok udalj sa zaletom (djevojke)	školsko igralište, odbojka na pijesku, jama za skok udalj

Tablica 2: Raspored za izvođenje trčanja i praćenja tjelesnih aktivnosti

Učenici koji zajedno sa sportskim pedagogima planiraju organizaciju i provedbu sportskog dana, za svaku lokaciju na kojoj sudjeluju učenici prvih triju razreda osnovne

škole pripremaju igre i animatori su aktivnosti. Razrednici i učitelji u pratnji po potrebi ih potiču i usmjeravaju.

U igrama s loptom (od 4. do 9. razreda) učenici provedbenog tima su suci i organizatori određene sportske igre. Zajednički određujemo redoslijed sportskih natjecanja i njihovo trajanje. Učenici se dogovore tko će mjeriti vrijeme i bilježiti rezultate sportskih igara te štafetnih natjecanja. Sve to objavit će na oglasnoj ploči u prostoru školske sportske dvorane.

Za učenike 8. razreda organiziramo kuglanje u mariborskoj dvorani Tabor, koja je udaljena deset minuta hoda od Atletskog stadiona Poljane. Zanimljivosti o kuglanju, pravilne tehnike bacanja i pravila natjecanja učenici otkrivaju pod stručnim vodstvom trenera Kegljaškoga kluba Konstruktor.

Neki se učenici oduševavaju sportom i kasnije se upišu u klub te počnu pohađati sistematično vođene treninge.

Fotografija 1: Kuglanje u Športni dvorani Tabor (Športni objekti Maribor)

U vrijeme kada učenici nisu na mjestu održavanja igara ili testiranja trčanja, nudimo im mogućnost rekreacije programom "Just Dance". Oni to već jako dobro poznaju jer u zimskim mjesecima (u prosincu i siječnju), u rekreativnom odmoru, nudimo mogućnost plesa u velikoj školskoj sportskoj dvorani. Kroz ples kod učenika razvijamo osjećaj za ritam i navikavamo ih na zabavno i opušteno provođenje slobodnog vremena.

Fotografija 2: Ples – »Just Dance«

Za sve učenike je toga dana obavezna odgovarajuća sportska oprema. Učenici koji su iz zdravstvenih razloga oslobođeni trčanja, samo pješače i pomažu u izvođenju sportskog dana.

Na sljedećem sastanku provedbenog tima slijedi analiza dana aktivnosti, na kojem razgovaramo o izvršenim aktivnostima, njihovom trajanju i rasporedu tijekom cijeloga dana.

Zapisujemo komentare i prijedloge za poboljšanje, predlažemo promjene u vezi organizacije i provedbe sportskog dana u sljedećoj školskoj godini.

4. Zaključak

Tijekom poučavanja učitelji kod učenika prepoznaju njihova jaka područja, sposobnosti i vještine za obavljanje neke aktivnosti. Neki od njih imaju dobre organizacijske vještine, ideje, prijedloge i rješenja. Moramo im pružiti više mogućnosti da se aktivno uključe u događanja koja se odvijaju tijekom školske godine.

U svakom slučaju nastaviti ću s radom na ovakav način jer učenici tako dobiju priliku iskušati se u organizacijskim sposobnostima, koje tijekom školovanja premalo razvijaju i za njih nemaju mnogo mogućnosti.

Takvim oblicima rada kod djece i mladih u dobroj mjeri razvijamo odgovornost, kreativnost i timski rad.

Pravilnim usmjeravanjem i davanjem jasnih uputa pri provedbi dana aktivnosti, dovodimo ih do željenog cilja.

5. Literatura

- [1.] Kovač, M. (2001.). D. Novak. Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Športna vzgoja / (avtorici besedila Marjeta Kovač, Doljana Novak). – 1. natis – Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport: Zavod RS za šolstvo.
- [2.] Dnevi dejavnosti v osnovni šoli.
https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Drugi-konceptualni-dokumenti/Dnevi_dejavnosti.pdf (dostupano 28. 2. 2021.)
- [3.] Spletni slovar Fran. <https://fran.si/iskanje?View=1&Query=nadarjenost&hs=1> (dostupano 28. 2. 2021.)

6. Popis fotografija i tablica

Fotografija 1: Kuglanje u Športni dvorani Tabor (Športni objekti Maribor)

<https://www.sportni-objekti-maribor.si/rekreacija/kegljanje/> (dostupano 28. 2. 2021.)

Fotografija 2: Ples – Just Dance. Vlastiti izvor.

Tablica 1: Dani aktivnosti po razredima

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Drugi-konceptualni-dokumenti/Dnevi_dejavnosti.pdf (dostupano 28. 2. 2021.)

Tablica 2: Raspored za izvođenje trčanja i praćenja tjelesnih aktivnosti. Vlastiti izvor.